

Motion till riksdagen 2018/19:2956

av Tina Acketoft m.fl. (L)

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2019 för anslaget 1:16 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 2 500 000 000 kronor 2020–2026 (avsnitt 3.7.16).
3. Riksdagen avslår regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2019 för anslaget 1:17 Elbusspremie ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2020–2023 (avsnitt 3.7.17).
4. Riksdagen avslår regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2019 för anslaget 1:18 Investeringsstöd för gröna städer ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 200 000 000 kronor 2020–2022 (avsnitt 3.7.17).
5. Riksdagen avslår regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2019 för anslaget 1:20 Industrikivet ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 1 800 000 000 kronor 2020–2026 (avsnitt 3.7.19).

Motivering

Klimatförändringarna leder till extremväder och naturkatastrofer, både i Sverige och i resten av världen. Det påverkar allt liv på jorden. Samtidigt skövlas livsviktig skog medan djur- och växtarter försvinner för att aldrig komma tillbaka. Haven smutsas ner av plast och föroreningar samtidigt som fisken försvinner. För att rädda klimatet och miljön och skapa en renare framtid för kommande generationer måste vi agera nu. Vi måste fatta beslut som gör skillnad på både lång och kort sikt.

Vi ska ta oss an klimat- och miljöutmaningarna med en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism. Vetenskap, fakta och teknikutveckling finner lösningarna. Marknadsekonomi och frihandel, inte politiker eller förbudspolitik, driver fram smarta

hållbara lösningar. Digitalisering och delningsekonomin banar väg för nya och klimatsmarta konsumtionsmönster. Elfordons frammarsch förändrar hela fordonsindustrin. Energibranschen ställer om, investeringar i fossil energi lönar sig inte. Fler människor på jorden får tillgång till klimatsmart energi i stället för hälsofarlig öppen eld och fossila bränslen. Nya jobb och marknader växer fram.

Sverige ligger långt framme när det gäller miljö- och klimatarbete, något vi ska nyttja och göra till en konkurrensfördel. Det är positivt och viktigt att det i dag finns en bred politisk enighet bland sju av riksdagens åtta partier om Miljömålsberedningens mål.

Miljöförstöring och klimathot känner inga gränser och det kräver gemensamma lösningar. Miljön och klimatet behöver mer EU-samarbete. EU och Sverige vara en pådrivande kraft och visa ledarskap för att nå Parisavtalets mål. Sverige ska visa att det går att förena välstånd och tillväxt med ansvar för miljö och klimat.

Liberalerna har en tydlig grön liberal miljö- och klimatpolitik. Vi tvekar inte när det gäller att fatta obekväma men nödvändiga beslut som innebär att den som smutsar ner också ska betala mer och vi värnar hav och vattendrag, skyddsvärd skog och den biologiska mångfalden. En prislapp på att skada miljön och klimatet påskyndar teknikutveckling och ökar incitamenten att ta miljö- och klimatansvar.

För en helhetsbeskrivning av Liberalernas gröna och smarta politik hänvisas till vår partimotion Grön liberal politik för miljö och klimat.

Grön skatteväxling

Den bästa miljö- och klimatpolitiken handlar inte om den som har högst budgetanslag och högst subventioner. I stället för kortsiktiga och dyra stöd och subventioner vill vi ha grön skatteväxling och klimatsmarta investeringar. Vår politik syns framförallt i skatte- tabellerna där den som smutsar ner får betala mer. Vi vill se mer av grön skatteväxling – på riktigt. Höjda skatter på utsläpp och miljöskadlig verksamhet ska kompenseras med sänkta skatter på arbete och företagande.

Reformerat reseavdrag

Vi vet att förutsättningarna är olika i vårt vidsträckta land. Därför vill vi ha tuffare regler för reseavdrag i storstadsregionerna men generösare regler i glesbygden, där kollektivtrafik inte är samma alternativ. De offentligfinansiella effekterna av ett reformerat reseavdrag redovisas närmare i denna motions skatteavsnitt.

Höjt förmånsvärde

Utifrån principen om att förorenaren ska betala och vår gröna skatteväxling vill vi höja förmånsvärdet för bilar som inte är miljöbilar. Höjt förmånsvärde innebär att individens beskattningsbara inkomst ökar. Regeringen vill förlänga nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar. Liberalerna vill göra mer. Vi föreslår att förmånsvärdet av bilar som inte är miljöbilar höjs med 20 procent eller maximalt 16 000 kronor per år. De offentligfinansiella effekterna av höjt förmånsvärde redovisas närmare i denna motions skatteavsnitt.

Omvänd miljöbilsbonus

Vi menar att det är betydligt bättre att lägga högre skatter på det som vi vet är miljöskadligt i stället för att subventionera det som ska in. Transportsektorn måste ställa om till en fossilfri fordonsflotta men vi motsätter oss att skattepengar går till privata inköp av nya elbilar. Vi kan också konstatera att supermiljöbilspremien lett till att svenska elbilar säljs vidare till utlandet efter att man mottagit statlig premie. Vi ser gärna mer elbilar, men det är betydligt mer liberalt och klimateffektivt att göra det dyrare att köpa en miljömässigt sämre bil än att subventionera nybilsinköp. Vi föreslår därför en omvänd miljöbilsbonus som innebär att den som köper en ny bil som drivs av fossila bränslen får betala mer i skatt än den som köper en ny elbil. De offentlig-finansiella effekterna av vår omvända miljöbilsbonus redovisas närmare i denna motions skatteavsnitt.

Bort med skattelättnader till fossila bränslen

Subventioner eller skattelättnader till fossila bränslen måste successivt tas bort. Liberalerna har som enda parti under föregående mandatperiod drivit på för att ta bort skattelättnader till diesel i jordbruket. De rödgröna har i stället höjt skattelättnaderna. Flera partier vill också sänka dieselskatten för att kompensera lantbruket för sommarens torra, vilket vi anser vara helt bakvänt. Sveriges bönder behöver ett krisstöd på grund av torkan men ett långsiktigt arbete mot de klimatförändringar som leder till extremväder måste bygga på minskad användning av fossila bränslen. Genom vår gröna skatteväxling sänker vi i stället skatten på jobb och företagande. Liberalerna vill också ta bort skattelättnader till diesel inom gruvindustriell verksamhet.

De offentlig-finansiella effekterna av att ta bort skattelättnader på fossila bränslen redovisas i närmare i denna motions skatteavsnitt och påverkar även utgiftsområde 2, 10, 12 och 14.

Nej till flygskatt på resande – inför avgift på utsläpp

Flyget måste i ökad grad stå för sina klimatkostnader. Den nuvarande flygskatten beskattar alla flygresor lika oavsett utsläppsnivåer eller hur mycket biodrivmedel som finns i tanken. Vi vill i stället öka flygbolagens incitament att minska sina utsläpp genom en avgift på flygets koldioxidutsläpp. De flyg som släpper ut mer ska helt enkelt betala mer än de som släpper ut mindre. Teknikutvecklingen går framåt och ett modernare flygplan släpper ut betydligt mindre än äldre modeller. I väntan på en europeisk skatt på flygets utsläpp vill vi att fler plan ska flyga på biobränsle. Vi vill också införa en obligatorisk klimatdeklaration vid köp av flygresor.

Dubbdäcksavgift och miljözoner

Liberalerna föreslår att en dubbdäcksavgift införs för att minska skadliga utsläpp av partiklar.

Även miljözoner behövs för att i vissa städer få ner hälsofarliga utsläpp. Kommuner-na måste därför kunna införa miljözoner men vi är kritiska till den modell som infördes 2018. I stället för en detaljerad statlig reglering måste beslut om miljözoner med avgifter för fossildrivna fordon kunna fattas på lokal nivå. De offentlig-finansiella effekterna av en dubbdäcksavgift redovisas närmare i denna motions skatteavsnitt.

Klimatinvesteringar behövs men inga snedvridande subventioner

Nationella klimatinvesteringar för klimatet

Samhället måste ställa om och då behövs klimatinvesteringar som är långsiktiga och kommer många till del. Fokus ska vara på att få ner utsläppen och stöd ska inriktas mot insatser där investerade medel har störst nytta och långsiktig effekt, till exempel inom transport, industri samt jord- och skogsbruket. Det kan handla om biogasanläggningar och metangasreducering inom jordbruket eller cykelinfrastruktur för att underlätta cykelpendling. I utvecklingen av hållbara städer kan eldrivna stadsbussar vara en del av lösningen. För att främja elektrifieringen av transportsektorn behövs en utbyggd laddinfrastruktur runt om i vårt land.

Det spenderas i dag mycket skattemedel på det så kallade Klimatklivet som tydligt kritiserats av Konjunkturinstitutet. Klimatklivet innebär en stor byråkrati och mycket skattepengar i förhållande till uppnådda resultat. I stället för Klimatklivet vill Liberalerna avsätta 1 500 miljoner kronor årligen för långsiktiga klimatsmarta större strukturella projekt. Därmed avvisas anslag 1:16 i sin helhet, vilket ger en budgetförstärkning på 1 590 miljoner kronor. Även anslag 1:18 avslås i sin helhet, vilket ger en budgetförstärkning på 100 miljoner kronor. Samtidigt tillförs på detta utgiftsområde och för 2019 1 500 miljoner kronor till ett nytt anslag 1:21 Nationella klimatinvesteringar.

Nej till subventioner

Alltför ofta finns en övertro på att politiken kan subventionera fram de nya lösningarna. Men vi liberaler vet att politiker är dåliga på att förutse vilken teknik som bär framtiden med sig. Den misslyckade satsningen på etanolbränsle är ett sådant exempel. Därför är det oftast misshushållning med skattepengar att ge subventioner till det som politiker hoppas ska bli miljövänligt. I stället är det mycket bättre att lägga högre skatter på det som vi vet är miljöskadligt. Då får vi effektiva ekonomiska styrmedel som gör att det miljöskadliga gradvis fasas ut. Till detta kommer ytterligare ett argument, nämligen att miljösubventioner är fördelningspolitiskt felaktiga eftersom det största bidraget går till den som har störst köpkraft. Det är helt enkelt inte rimligt att använda skattepengar till att subventionera höginkomsttagarens inköp av bilar, cyklar och utombordare. Skattepengar ska inte gå till ineffektiva klimatprojekt, privata inköp av båtmotorer och cyklar med ökad administration och byråkrati som följd. Mot bakgrund av ovanstående resonemang avslås därmed på detta utgiftsområde anslagen 1:8, 1:17 och 1:19 i sin helhet. Detta ger budgetförstärkningar på 1 240 miljoner kronor, 100 miljoner kronor respektive 350 miljoner kronor.

Minska industrins utsläpp

Sveriges välfärd och tillväxt är beroende av en konkurrenskraftig industri. Samtidigt står delar av industrin för en stor del av våra koldioxidutsläpp och alla insatser för att minska utsläppen är viktiga. Ekonomiska styrmedel spelar en viktig roll. Det behövs också forskning och utveckling för att tillsammans med industrin få fram klimatsmarta lösningar. Till exempel pågår intressanta projekt för att på sikt kunna tillverka järn från järnmalm i Sverige med kraftigt minskade utsläpp. Liberalerna anser att denna typ av forskning och projekt på olika sätt bör främjas. Inom ramen för vår särskilda satsning för nationella klimatinvesteringar avsätter vi 350 miljoner kronor för klimatsmarta

lösningar som minskar industrins utsläpp. Samtidigt avslås därmed på detta utgiftsområde och för 2019 300 miljoner kronor på anslag 1:20.

Hav och vatten

Nedskräpningen av våra hav är ett av vår tids största miljöproblem. Haven håller på att förvandlas till stora soptippar. Det marina skräpet är skadligt på olika sätt. Fiskeredskap och fartyg skadas men framförallt vållar skräpet stor skada på fåglar, fiskar och däggdjur. Även konstgräsplaner är i dag en väsentlig källa till mikroplaster bland annat i havet. Plasten bryts ned till mikroplast som tar sig in i näringskedjan vilket är skadligt för människor, djur och natur. Liberalerna föreslår en satsning där Havs- och vattenmyndigheten ska få i uppdrag att till kommuner fördela medel för bland annat städning av stränder, vilket bör leda till renare stränder men också jobb. På detta utgiftsområde och för 2019 tillförs 50 miljoner kronor på anslag 1:11 för renare stränder.

Stranderosion är ett stort problem framförallt i delar av Skåne. Det behövs mer forskning kring detta och det behövs nu konkreta åtgärder. Liberalerna anser att Länsstyrelsen i Skåne ska få i uppdrag att särskilt arbeta med frågor och insatser för att motverka stranderosionen av Skånes stränder. På detta utgiftsområde och för 2019 tillförs 20 miljoner kronor på anslag 1:11 för åtgärder mot stranderosion.

Jordbrukets tillförsel av näringsämnen via gödningen bidrar till övergödning av våra hav och vattendrag och minskad biologisk mångfald. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. Liberalerna vill därför se en ny läckageskatt för jordbruket för att öka incitamenten att minska användningen av gödsel som bidrar till övergödning. Förändringen beräknas stärka de offentliga finanserna år 2019 med 300 miljoner kronor vilket närmare redovisas under denna motions skatteavsnitt. Därtill påverkas utgiftsområde 2, 10, 12, 14 och 15.

Plast som driver i våra hav känner inga landsgränser och det behövs gränsöverskridande åtgärder för att komma åt problematiken. Vi välkomnar arbetet på EU-nivå med en plaststrategi inklusive förbud mot vissa engångsartiklar av icke återvinningsbar plast. Vi är positiva till EU-kommissionens förslag kring en ny EU-avgift som baseras på den plast som inte återvinns i respektive medlemsland. Det kommer att driva på medlemsstaterna att öka takten i återvinningen och att vid behov införa nationella plastskatter. Vi vill redan nu införa en nationell plastavgift på plastpåsar för att styra konsumtionen mot mer återvinning och förnyelsebara råvaror. De offentligfinansiella effekterna av en plastavgift på plastpåsar redovisas närmare i denna motions skatteavsnitt.

Naturvård och biologisk mångfald

Allt fler arter hotas av utrotning. Hotade växter och djur ska skyddas genom fridlysning, information och biotopskydd. Artdatabankens arbete ska främjas. Liberalerna föreslår restaureringsinsatser i syfte att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i form av olika naturtyper och arter. Därmed tillförs 2019 på detta utgiftsområde anslag 1:3 50 miljoner kronor för restaureringsinsatser.

För att bevara den biologiska mångfalden behövs också satsningar på att bekämpa så kallade invasiva främmande arter. Det handlar till exempel om lupiner, jättebjörnlöka,

mårdhund, amerikansk hummer och signalkräfta. Därmed tillförs 2019 på detta utgiftsområde anslag 1:3 20 miljoner kronor för att bekämpa invasiva arter.

Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder kan variera. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn.

Liberalerna anser att befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Till exempel ska statligt ägd skog även fortsättningsvis kunna användas som inbyte för privatägd skyddsvärd skog.

Den mest värdefulla naturen måste skyddas och här spelar naturreservat och nationalparker en viktig roll. Liberalerna välkomnar regeringens satsning på värdefulla skogar och nyckelbiotoper men vill också se särskilda insatser för att skydda värdefulla naturskogar, så kallade gammelskogar.

Samtidigt som vi ser positivt på satsningar på skydd av nyckelbiotoper på anslag 1:14 vill Liberalerna tillföra samma anslag 25 miljoner kronor ytterligare år 2019 för att skydda gammelskogarna.

Miljöföroreningar och kemikalier

Ett Sverige fritt från gifter är centralt när det gäller miljö- och klimatpolitiken. Det krävs en effektiv lagstiftning, ekonomiska styrmedel och förbättrad marknadstillsyn. Kemikalielagstiftningen ska utgå från försiktighetsprincipen. Den europeiska kemikalielagstiftningen behöver skärpas, och särskild hänsyn tas till barn och ungas känslighet samt till den samlade effekten då flera olika kemikalier samverkar. Farliga kemikalier i konsumentprodukter, till exempel leksaker och kläder, ska bort från marknaden och det behövs ett långsiktigt arbete för att öka marknadstillsynen. Liberalerna föreslår en satsning på ökad marknadstillsyn som bör utföras av Kemikalieinspektionen. På detta utgiftsområde och för 2019 innebär det att 10 miljoner kronor tillförs anslag 1:6.

Miljöföroreningar i marker är en miljörisk och förhindrar en effektiv markanvändning. Dessa områden måste saneras och återställas i allt högre utsträckning framförallt när det gäller områden som kan användas till bostäder. Liberalerna föreslår en ökad sanering av områden som kan användas till bostadsbyggande samt av områden som är särskilt angelägna ur risksynpunkt. På detta utgiftsområde och för 2019 innebär det att 25 miljoner kronor tillförs anslag 1:4.

Övrigt

Till förmån för att Liberalerna gör andra budgetprioriteringar avslås en rad satsningar som presenterades i budgetpropositionen för 2018 som ligger kvar i budgeten för 2019. Därmed avslås på detta utgiftsområde och för 2019 50 miljoner kronor på anslag 1:1 som konsekvens av att vi motsätter oss en eco-bonus. Vidare motsätter vi oss det öronmärkta statsbidrag till gröna jobb som finansieras under detta utgiftsområde. Vi har andra mer effektiva förslag som innebär att det blir billigare och enklare att anställa även inom naturvården. På detta utgiftsområde och för 2019 minskas anslag 1:3 med 50 miljoner kronor.

Liberalerna föreslår slutligen att pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent årligen. På detta utgiftsområde påverkas anslag 1:1, 1:6, 1:9, 1:15 och 2:2.

Tabell 1 Anslagsförslag 2019 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1	Naturvårdsverket	625 452	-53 000
1:2	Miljöövervakning m.m.	410 214	0
1:3	Åtgärder för värdefull natur	1 247 535	70 000
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	956 118	25 000
1:5	Miljöforskning	78 825	
1:6	Kemikalieinspektionen	276 973	10 000
1:7	Avgifter till internationella organisationer	288 131	
1:8	Klimatbonus	1 240 000	-1 240 000
1:9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	248 115	0
1:10	Klimatanpassning	171 750	
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	949 565	70 000
1:12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	255 000	
1:13	Internationellt miljösamarbete	45 900	
1:14	Skydd av värdefull natur	1 418 000	25 000
1:15	Havs- och vattenmyndigheten	246 654	0
1:16	Klimatinvesteringar	1 590 000	-1 590 000
1:17	Elbusspremie	100 000	-100 000
1:18	Investeringsstöd för gröna städer	100 000	-100 000
1:19	Elfordonspremie	350 000	-350 000
1:20	Industriklivet	300 000	-300 000
2:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	96 608	0
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	841 408	
	Nya anslag		
1:21	Nationella klimatinvesteringar		1 500 000
	Summa	11 836 248	-2 03 3000
	Specificering av anslagsförändringar		
1:1	Naturvårdsverket		-50 000
1:1	Naturvårdsverket		-3 000
1:3	Åtgärder för värdefull natur		50 000
1:3	Åtgärder för värdefull natur		20 000
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden		25 000
1:6	Kemikalieinspektionen		10 000
1:6	Kemikalieinspektionen		0
1:8	Klimatbonus		1 240 000

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		0
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö		50 000
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö		20 000
1:14	Skydd av värdefull natur		25 000
1:15	Havs- och vattenmyndigheten		0
1:16	Klimatinvesteringar		-1 590 000
1:17	Elbusspremie		-100 000
1:18	Investeringsstöd för gröna städer		-100 000
1:19	Elfordonspremie		-350 000
1:20	Industriklivet		-300 000
1:21	Nationella klimatinvesteringar		1 500 000
2:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande		0

Tina Acketoft (L)

Christer Nylander (L)

Lina Nordquist (L)

Allan Widman (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Mats Persson (L)